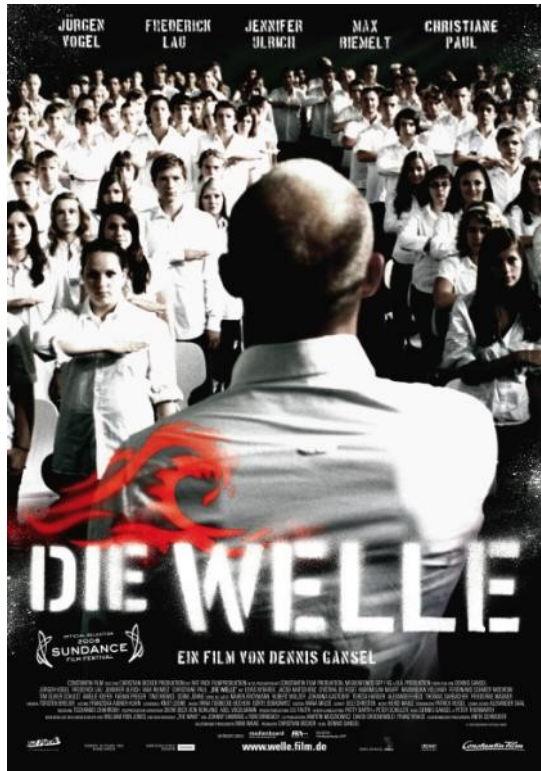

DIE WELLE

(LA OLA)

Ramon Breu

Sinopsi

Alemanya avui. Un institut de batxillerat. Durant la setmana de projectes, el professor Rainer Wenger se li acut portar a terme un experiment que expliqui als seu alumnat com funciona l'autocràcia, com s'arriben a establir els règims feixistes. En pocs dies, el que comença com una sèrie de reflexions sobre els elements propis de la dictadura com ara la disciplina o el sentiment de pertinença, es va transformant en un moviment real: L'Onada. Al tercer dia, els nois comencen a demostrar actituds violentes, a vestir de la mateixa manera, a omplir la ciutat amb el seu anagrama i a excloure qui no pensa com ells. La violència esclata en un partit de waterpolo. El professor entén que ha arribat massa lluny amb l'experiment i decideix aturar-lo, però és massa tard i esdevenen gravíssimes conseqüències.

El film es basa en una història real que tenir lloc el 1967 en un institut de secundària de Califòrnia. Allà, el professor d'Història Ron Jones va dur a terme un experiment anomenat *The Third Wave*, (La Tercera Onada) i que, segons les seves pròpies paraules només pretenia ser un joc per comprendre el

feixisme. *Die Welle* (*La Ola*) recrea aquesta experiència traslladant l'escenari a un centre de secundària de l'Alemanya contemporània. De la mateixa manera que va passar en la realitat, el film ens mostra com el que va començar sent un intent per transmetre un conjunt d'idees sobre disciplina i sentiment de comunitat es converteix en pocs dies en un moviment que transforma completament el comportament dels nois i noies fins arribar a la violència i a l'exclusió dels qui discrepen del moviment.

Fitxa del film

Títol: *Die Welle* (*La Ola*)

Director: Dennis Gansel

Guió: Dennis Gansel i Peter Thorwarth. Basat en un relat de William Ron Jones

So: Patrick Veigel i Heiko Maile

Fotografia: Torsten Breuer

Productor: Christian Becker

Disseny de producció: Knut Loewe

Muntatge: Ueli Christen

Vestuari: Ivana Milos

Maquillatge: Irina Tübbecke-Bechem i Dörte Dobkowitz

Una producció de Rat Pack Filmproduktion

País: Alemanya

Any: 2008

Durada: 101 minuts

Intèrprets: Jürgen Vogel (**Rainer Wenger**); Frederick Lau (**Tim**); Max Riemelt (**Marco**); Jennifer Ulrich (**Karo**); Christiane Paul (**Anke Wenger**); Cristina Do Rego (**Lisa**); Maximilian Vollmar (**Bomber**); Elyas M'Barek (**Sinan**); Mona (**Amelie Kiefer**); Tim Oliver Schults (**Jens**); Maximilian Mauff (**Kevin**).

Activitats

1. Escriviu la sinopsi del film.
2. Analitzeu els següents personatges a través del següent quadre:

	Professor	Tim	Marco	Karo	Sinan
Personalitat					
Evolució al llarg del film					
Aquest personatge em recorda a...					

3. Com recordareu, el professor Wenger volia que el tema a desenvolupar a la seva classe fos l'anarquia i no pas l'autocràcia. Definiu adequadament aquestes paraules.

4. Als inicis del film se'ns mostren imatges de l'equip de waterpolo i dels assaigs d'una obra de teatre a l'institut. És evident que ni una cosa ni l'altra acaben rutllar. Hi veieu alguna relació entre tot això i el tema central de *Die Welle*?

5. En el primer dia del projecte, quan el professor Wenger fa la presentació i explica el concepte d'autocràcia, fent referència al III Reich se senten diverses opinions. Per exemple aquestes:

- *Aquí ja no pot passar una cosa així.*
- *No podem sentir-nos eternament culpables per una cosa que no hem fet.*
- *Tenim certa responsabilitat amb la nostra història.*

Comenteu-les.

6. Elaboreu, recordant l'escena corresponent del film, els elements que faciliten la implantació de les dictadures.

7. Quines situacions personals porten a diferents nois i noies (Tim; Marco; Lisa; Sinan; Bomber...) a adherir-se al moviment.

8. Què us sembla la uniformitat en la roba? Hi esteu d'acord? Com valoreu l'escena on en Tim crema la roba de marca que tenia?

9. Quines raons donen les noies (Mona, Karo) per rebutjar l'experiment del professor Wenger?

10. Per què Tim pinta el símbol de l'Onada a les lones de l'edifici de l'ajuntament? Què vol demostrar?

11. Seguim parlant del personatge d'en Tim. Us sorprèn que vagi a casa del seu professor i que es quedi a sopar? Per què ho fa?

12. El partit de waterpolo s'acaba de mala manera, amb una violència que ja es veia venir. Té alguna responsabilitat el moviment de l'Onada en aquest fet?

13. Quina intervenció té l'Onada amb els problemes de parella entre el Marco i la Karo, d'una banda; i en Rainer Wenger i l'Anke Wenger, d'una altra?

14. En quin moment el professor Wenger se n'adona de les conseqüències perilloses del seu experiment?

15. Què pretén el professor Wenger al convocar l'assemblea? Quina estratègia segueix? Amb què no havia comptat?

16. Creieu que en Wenger intentava finalitzar l'experiment amb una conclusió educativa? Quina?

17. Per què diu en Tim que *l'Onada és la meva vida*? Per què es suïcida?

18. L'Onada comença com una experiència educativa per explicar com la dinàmica del feixisme, de l'autocràcia, de la dictadura atrapa les persones mitjançant la disciplina, la uniformitat o l'obediència, que degenera en actituds d'intolerància i violència. L'Onada (el feixisme) s'alimenta, en part, de les insatisfaccions de les persones, de les seves frustracions o de la discriminació que socialment pateixen. El professor Wenger; en Tim; en Marco; la Lisa o en Sinan pateixen de diverses insatisfaccions. Com les intenten resoldre, amb l'Onada?

19. Que haguéssiu fet vosaltres per aturar l'Onada?

Llenguatge i tècniques audiovisuals

1. Durant els títols de crèdit la càmera fa un moviment de tràvelling, concreteu el tipus de tràvelling.

2. L'anomenada càmera en mà o *steadicam* consisteix en una càmera que amb els seus accessoris va subjecta a l'espatlla de l'operador mitjançant cinturons i suports lleugers per evitar vibracions. Aquesta modalitat de filmació produeix un efecte inestable, de moviment i sovint el trobem en escenes de baralles o de corredisses. Cerqueu aquest moviment de càmera a *Die Welle* i expliqueu què és allò que ens vol transmetre.
3. En la seqüència de les pintades, la càmera fa un moviment d'apropament al logo. Quin nom rep aquesta mena de travelling òptic?
4. Les imatges del sopar d'en Tim a casa dels Wenger apareixen de manera alterna amb les imatges de la festa a la platja. Es tracta d'un tipus de muntatge cinematogràfic força habitual. Quin nom rep?
5. A la darrera escena, on en Wenger és conduït per la policia, veiem la utilització de la càmera subjectiva. En què consisteix?

PANTALLA DE LECTURES

ENTREVISTA AMB EL DIRECTOR

Dennis Gansel (Hannover, Alemanya, 1973) ha dirigit els llargmetratges *The Phantom* (2000), una producció per a la televisió sobre la Facció de l'Exèrcit Roig Baader-Meinhoff, organització d'extrema esquerra i acció directa que va operar a l'alemanya Federal durant els anys 70 i 80. Després va realitzar, ja per al cinema, *Girls on Top* (Mädchen, Mädchen, 2001), una comèdia sexy adolescent. El 2004, va rodar *Before The Fall* (*Napola*), un film on parlava d'una acadèmia d'elit nazi, amb la que va aconseguir el premi a la millor pel·lícula en el Festival de Cinema Europeu de Viareggio.

Després de Napola, ha tornar al tema del nazisme. Per què?

Sempre m'ha interessat molt aquest tema. La pregunta de si el feixisme pot succeir un altre cop, de com funciona el sistema feixista, de com la gent pot deixar-se portar, té un gran interès per a mi. Suposo que té alguna cosa a veure amb la meua pròpia història familiar. El meu avi fou oficial del Tercer Reich, un fet amb el que el meu pare i els meus oncles han tingut sempre grans problemes. De jove acostumava a preguntar-me com m'hagués comportat en una situació com aquella. A *Napola*, vaig indagar una resposta a aquest interrogant. Com eren llavors les coses? Com els nazis van enganyar la gent? A *Die Welle*, la pregunta és: Com se'ns podria enganyar un altre cop avui? Com podria funcionar avui el feixisme? Seria possible? Podria passar una cosa així aquí i ara en una escola normal?

Què és el que el va fascinar de l'experiment de *The Third Wave* com per fer una pel·lícula?

Recordo perfectament la primera vegada que vaig llegir la novel·la *L'Onada* (una obra de Todd Strasser presentada sota el pseudònim de Morton Rhue). La primera pregunta que et fas quan la llegeixes és, per suposat, què hauria fet jo? Hauria seguit el corrent?, i et respons que allò era una altra època, eren els anys 60 als Estats Units. Però crec que hi ha alguna cosa més. Aquest fou el nostre punt de partida, situem-lo a l'Alemanya actual i fem-nos la pregunta de si podria succeir un altre cop.

La nostra societat es defineix per l'individualisme. És la necessitat de sobresortir de la multitud allò que fa que un experiment com l'Onada sigui possible?

Quan era jove, sempre desitjava tenir alguna cosa amb el que identificar-me. Envejava els meus pares per haver tingut el moviment estudiantil dels anys 60, on tothom tenia unes fites comunes, intentant canviar el món i tot això. Vaig créixer a les dècades dels 80 i els 90, quan hi havia ja milers de moviments polítics però sense rumb. Res que t'excités realment.. és una cosa que la trobava a faltar. Crec que els nois i noies d'avui en dia se senten de la mateixa manera. No podem definir-nos només a través de la roba i la música, crec. Penso que la gent té una necessitat de més substància. La tendència cap a l'individualisme i l'atomització completa de la societat en grups molt reduïts no pot seguir indefinidament. En algun moment s produirà un gran buit. En aquest punt és on hi ha el perill que un altre règim totalitari intenti omplir aquest buit.

Ron Jones està encantat amb la pel·lícula? Què significa això per a vostè?

Significa molt. Ell és el punt de partida, el creador de l'experiment original. Gran part de la història es basa en les seves pròpies experiències. A l'escriure el guió, vam dibuixar seqüències que realment corresponien amb les vivències de Ron Jones als anys 60. Per a nosaltres fou increïble, clar, perquè tot i que estàvem fent una pel·lícula de ficció, sempre intentes ser el més realista possible amb els personatges, i amb tot el que passa en el pla psicològic. Així

que tenir al Ron Jones dient que la història és creïble al cent per cent és el millor dels afalacs.

Programa de mà. Cinemes Renoir. Adaptació i traducció de Cinescola.

Activitats

1. Creieu que, com diu en Dennis Gansel, els joves teniu necessitat de *més suïbstància*? Que enteneu amb aquesta expressió?
2. Obriu un debat sobre si seria possible o no la implantació d'un règim feixista.

NAZISME I EDUCACIÓ

El Estado racista tiene que llevar a cabo y supervigilar el entrenamiento físico de la juventud, no únicamente durante los años de la vida escolar; su obligación se extiende también al período postescolar, en que debe cuidar que mientras el joven se halle en la época de desarrollo, ese desarrollo se efectúe en bien suyo. Es un absurdo admitir que terminado el período escolar cese súbitamente el derecho de supervigilancia del Estado sobre la vida de sus jóvenes ciudadanos, para volver a ponerlo en práctica sólo cuando el individuo entra a prestar su servicio militar. Ese derecho es una obligación y como tal tiene carácter permanente.

Es indiferente la forma en que el Estado prosiga esta educación. Lo esencial es que lo haga buscando los medios más convenientes. En líneas generales, esa educación podría constituir una especie de preparación previa para el servicio militar, de manera que el ejército no tenga ya necesidad, como hasta ahora, de iniciar al joven en las más elementales nociones de los ejercicios

reglamentarios, y así no incorporará reclutas del tipo corriente de hoy, sino que, simplemente, convertiría en soldado al conscripto ya de antemano excelentemente entrenado.

El objetivo principal de la instrucción militar tendrá que ser, empero, el mismo que otrora constituyera el mayor mérito del antiguo ejército: el lograr que esa escuela haga del joven un hombre; allí no solamente aprenderá a obedecer, sino a adquirir, asimismo, las condiciones que lo capaciten para poder mandar un día. Deberá aprender a callar no sólo cuando se le reprenda con razón, sino también – si es necesario – en el caso inverso.

Anàlogamente al procedimiento que se emplea con el muchacho, el Estado racista puede orientar la educación de la muchacha, partiendo de puntos de vista iguales. También en este caso tiene que recaer la atención ante todo sobre el entrenamiento físico y sólo después sobre el fomento de las facultades morales y, por último de las intelectuales. La finalidad de la educación es, inmutablemente, formar a la futura madre.

Hitler, A. (1938): *Mi lucha*. Munic. Editora Central del Partido Nacionalsocialista. Citat a Biosca, G. I Clavijo, C. (1993). Barcelona. ICE de la UB i Editorial Graó. Pàgs. 284-285.

Activitats

1. Per què creieu que Adolf Hitler tenia tant interès en promoure l'entrenament físic i militar entre el jovent d'Alemanya?
2. Quin model d'homes i dones volia aconseguir Hitler?
3. Busqueu informació sobre les organitzacions espanyoles que tenien una principis semblant als de Hitler.

BARCELONA SOTA EL RÈGIM FRANQUISTA

La Conxa va entrar a Barcelona el setembre de 1942. La van venir a rebre a l'estació de França les seves germanes. Vivien rellogades amb la mare en un pis de les Corts i ella s'hi va afegir i durant força temps van dormir cinc persones en un mateix llit.

Barcelona era una ciutat trista i fosca. La gent tenia por. Es parlava d'afusellaments de coneguts, de gent que fugia per les muntanyes, d'emigrants que passaven la frontera clandestinament. Trobaves antics companys pel carrer i no sabies què fer perquè ningú no sabia de quin bàndol era. Una vegada la Conxa es va creuar amb un amic, el García, que feia molt de temps que no veia. Es van mirar, però tots dos van continuar unes passes, dubtant d'aturar-se o no. Finalment van recular i es van abraçar al mig del carrer.

La Conxa no era una dona poruga. Els primers dies de ser a Barcelona va anar a comprar a la farmàcia del barri de les Corts, prop del pis on havia viscut. L'amo era un home que ja abans de la guerra havia mantingut sempre una postura dretana. Es coneixien de tota la vida i ella hi havia discutit molt. Ara la balança es decantava a favor d'ell i tots dos ho sabien. Van estar parlant. L'home li va dir que no havia d'haver marxat, que no passava res. La Conxa era conscient que en qualsevol moment la podia denunciar. Quan va arribar a casa i va obrir el paquet del medicament que havia comprat va trobar el paper segellat pertot arreu amb un timbre que deia: *¡Viva Franco! ¡Arriba España!*

Olesti, I. (2005) *Nou dones i una guerra. Les dones del 36*. Barcelona: Edicions 62.

Activitats

1. Què passava a Europa l'any 1942? D'on deuria venir la Conxa?
2. Per què no hi havia democràcia en aquells anys?
3. Investigueu sobre la repressió a Barcelona en els anys de les postguerra.
4. Per què els amics quan es creuaven no s'atrevien a saludar-se?
5. Per què les dictadures promouen que la ciutadania tingui por?
6. Com interpreteu l'acció del farmacèutic?

CONTRACAMP: ASPECTES DIDÀCTICS PER AL PROFESSORAT

Elements de debat i relacions que es poden establir

- Els mecanismes de dominació de les dictadures.
- Control i domini de les masses del feixismes.
- És possible avui el feixisme?
- Frustracions personals i partits feixistes.
- Democràcia i dictadura.

- L'educació en un règim autoritari.
- Catalunya sota el franquisme.
- Formes d'aturar el feixisme.
- Els grups neofeixistes.

Objectius formatius

- Conscienciar-se sobre els perills dels règims dictatorials.
- Conèixer els mecanismes de control i dominació del feixisme.
- Rebutjar pràctiques que atemptin contra la llibertat i la tolerància.
- Valorar la necessitat de defensar els drets democràtics.
- Conèixer la gènesi de l'adhesió de les masses als moviments totalitaris.
- Reflexionar sobre les conseqüències negatives de la intolerància.
- Conèixer els efectes del franquisme a la nostra societat.

Criteris d'avaluació

- Visionar el film de manera atenta, correcta i respectuosa.
- Respondre les qüestions de comprensió i del llenguatge audiovisual de forma reflexiva i interessada.
- Relacionar i entendre les diferents problemàtiques polítiques plantejades en el film
- Identificar els temes i subtemes de la pel·lícula.
- Llegir de forma comprensiva els textos de la proposta didàctica i realitzar adequadament les activitats.
- Participar activament en els debats que es puguin suscitar.
- Presentar les feines proposades de manera correcta tant oralment com per escrit.

WEBS I ALTRES REFERÈNCIES

<http://www.cinescola.info/0708/cine36.html>
<http://www.aulamedia.org/cine5.htm>
<http://www.cinescola.info/0708/cine39.html>
<http://www.aulamedia.org/cinema/cine13.htm>

Ambròs, A. ; Breu, R.(2007) *Cinema i Educació*. Barcelona: Graó.

Ambròs, A. ; Breu, R.(2008-2009) *Cinema i Ciutadania*. Edició en CD.
Barcelona: AulaMèdia

Equipo Reseña (1972-2009): *Cine para leer*. Bilbao. Ediciones Mensajero

Instituto Pedagógico “Padres y Maestros” (2003): *Cine y transversales*. Bilbao.
Ediciones Mensajero.

Olesti, I. (2005) *Nou dones i una guerra. Les dones del 36*. Barcelona: Edicions 62.